

Våtmarksbete vid Svartsjöviken

Angelica Aronsson

Välkommen att vandra längs leden runt Svartsjöviken! Ta med matsäck och njut av strandängarnas och vikens fågelliv från det nybyggda fågeltornet! Efter några års gott samarbete inom projekt Svartsjöviken är det åter möjligt att se en vattenspegel och att se ut mot det omgivande landskapet, förutom att goda förut-sättningar för ett rikt fågelliv har skapats.

Projekt Svartsjöviken

Svartsjöviken är en mälarvik belägen på Färingsö i Ekerö kommun. I Mälaröarnas Ornitologiska Förenings årsböcker 2000 och 2001 berättades om projekt Svartsjöviken och restaureringen av våtmarksbete vid viken. Projektet startades för att värna Mälaren samt för att bevara och förstärka Svartsjövikens höga natur-, kultur- och rekreationsvärden. Samverkan mellan Ekerö kommun, markägarna, lokala lantbrukare, Svartsjö byalag, Mälaröarnas Naturskyddsförening och Mälaröarnas Ornitologiska

Förening samt andra intressenter har möjliggjort genomförande av projektets åtgärder.

En av åtgärderna var att restaurera strandängar vid viken. Markbearbetningen med jordbrukstraktorer och amfibiefordon gjordes augusti – september 2001. Totalt restaurerades ca 35 ha våtmarksbete och betesområdet uppgår nu till ca 50 ha.

Mälaröarnas Ornitologiska Förening har under åren 2000 till 2002 utfört ett mycket viktigt inventeringsarbete för att kartlägga vilka

Demonstration av Svartsjöområdet våren 2002

fåglar som häckar, rastar och sträcker förbi Svartsjövikens (se separata artiklar på sidorna 9 - 14). Mäläröarnas Naturskyddsförening har inventerat strandvegetationen vid viken. Dessa inventeringar samt fortsatta inventeringar ger ett mycket värdefullt underlag för att kunna bedöma vilka effekter restaureringen av våtmarksbetet kommer att ge på fågelliv och vegetation.

Buskröjning och fågeltorn

Röjning av buskar och träd påbörjades under år 2001 men i början av året 2002 var det fortfarande mycket buskar och träd kvar på strandängarna. Tyvärr hade vi inte vådrets makter med oss så den buskröjning som planerades kunna genomföras av de ideella föreningarna, gick inte att utföra pga. att isen inte bar att gå på. Svartsjö kriminalvårdsanstalt slutförde därför under svåra förhållanden buskröjningen under senvintern.

Ett fågeltorn har byggts öster om viken för att få en god överblick över vikens och strandängarnas fågelliv. Grundläggningsförhållandena var mycket svåra och utfördes genom pålning med ca 10 m långa trästolpar, som sedan fästes samman med ett ramverk av stockar på marken. På detta fundament byggdes fågeltornet. Byggstart planerades till i början av april men även nu var vådrets makter inte med oss. Mälarens vattennivå var så hög att marken där tornet skulle placeras stod under vatten. Fågeltornet byggdes därför i början av juni. Fågeltornet är byggt av FSC-certifierat tryckimpregnerat virke. Certifiering innebär att virket kommer från skog, som sköts väl ur miljösynpunkt. Fågeltornet har blivit mycket uppskattat och för att öka tillgängligheten har en parkeringsplats anlagts längs Kumlavägen, ca 1 km söder om Svartsjö by.

Jordvallen längs Svartsjödiket byggdes på under hösten så att det ska vara lätt att komma ut till tornet även när det är högt vattenstånd. Det bör nämnas att det höga vattenståndet våren 2002 lockade mycket vadare och änder till det åkerområde som ligger norr om tillfartsvägen till Svartsjö. Arrendatorn till Svartsjö kriminalvårdsanstalt pumpar normalt bort vatten från denna åker men i år hade pumpen gått sönder och det

var fåglarna inte sena att upptäcka. Efter samråd bestämdes att vatten skulle lämnas kvar i området eftersom fåglar påbörjat häckning. Markägaren planerar nu tillsammans med arrendatorn att anlägga en våtmark i området.

Anläggande av vandringsled

Under en söndag i oktober var det full aktivitet runt viken. För att öka tillgängligheten i Svartsjövikens fantastiska natur- och kulturområde anlades en vandringsled. Ca 25 personer från föreningarna, byalag och närboende arbetade med att sätta upp ledmärken och stolpar runt viken. Man röjde även buskar längs ledens sträckning och ute på strandängarna. Några morgonpigga passade på att titta på fåglar tillsammans med ornitologiska föreningen. Aktiviteten avslutades med korvgrillning och en kopp kaffe samtidigt som man från fågeltornet kunde titta på stora mängder gäss som rastade på vikens vatten tillsammans med storskrake, vigg och knipa.

Informationstavlor om natur- och kulturvärden i området håller på att tas fram och dessa kommer att sättas upp längs vandringsleden och vid parkeringsplatserna våren 2003.

Fortsatt skötsel och underhåll

Under våren samlades representanter för kommunen, markägarna, lantbrukarna, föreningarna och närboende för att diskutera områdets framtida skötsel och underhåll. Alla tycker att det är mycket viktigt att fortsätta samarbeta och att klargöra ansvarsförhållanden för att säkra fortsatt skötsel och underhåll av de åtgärder som utförts. Kommunen har här en viktig sammanhållande funktion och Mäläröarnas Ornitologiska Förening är mycket viktig i detta framtida arbete. Under augusti månad inbjöds alla entreprenörer som arbetat med natur- och vattenvårdsåtgärder vid Svartsjövikens tillsammans med de samverkande i projektet till ett erfarenhetsutbyte som var mycket givande. Restaureringen av våtmarksbetet har rönt ett stort intresse hos allmänheten vilket är mycket värdefullt inför framtiden.

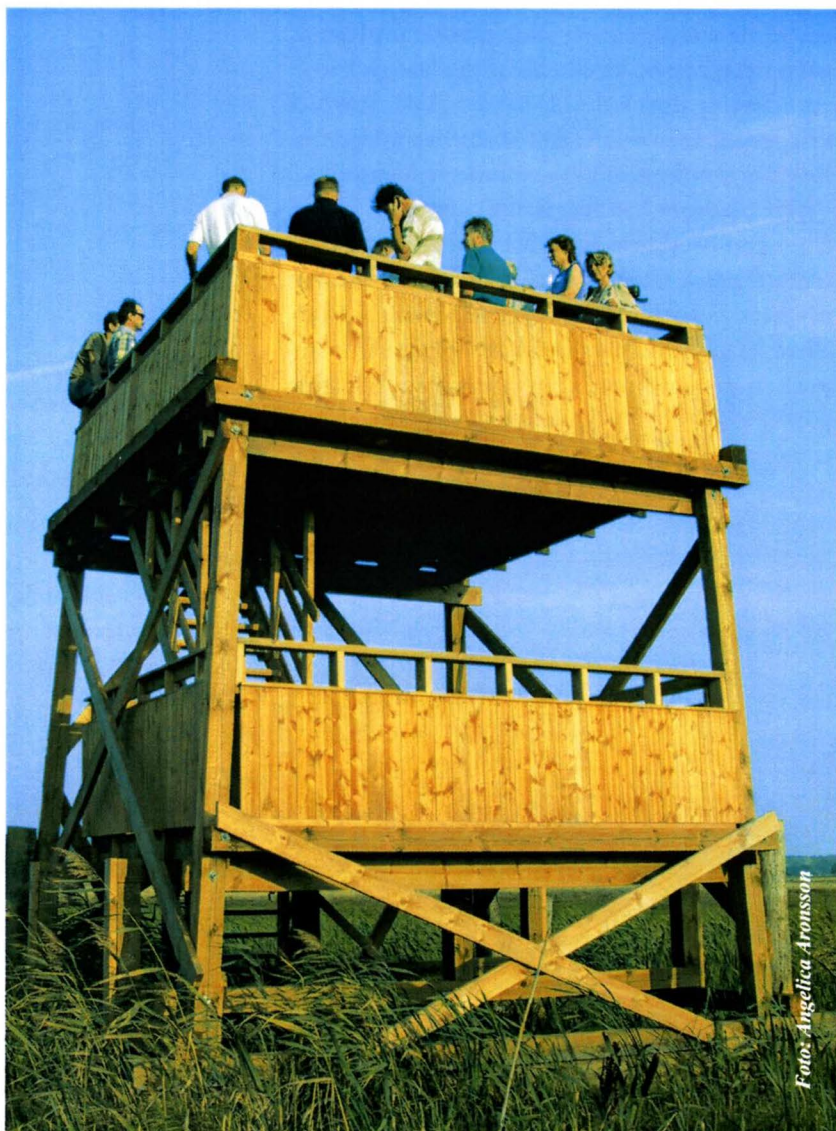
Betesdrift är en nödvändig förutsättning för att långsiktigt kunna underhålla restaureringen av strandängsbetet. Nötkreatur kommer att användas som betesdjur vid Svartsjöviken. Värdet av att det finns en stor djurhållare i området som kan bedömas fortsätta betesdriften under överskådlig tid kan inte nog framhållas i sammanhanget. Lantbrukarna i kommunen har under vintern genomfört en studiecirkel där bl a utnyttjandet av betesmarker samt skötsel och praktiska frågor som t ex betestryck, näringsläckage, lämpliga djurslag och stängsling har diskuterats. En skötselplan skall nu tas fram och bl a kommer betesputsning av strandängarna att vara ett viktigt komplement till betet för att minska tuvbildningen.

Med ett fortsatt nära samarbete med många intressenter kommer dessa natur-, kultur- och vattenvårdsåtgärder att kunna skötas i framtiden.

Fler natur- och kulturupplevelser

När ni skådar vid viken, passa även på att ta en promenad på de strandnära gångstigarna som anlagts i Svartsjö slottspark. Njut av kontakten med vattnet och av vårens rika lundflora. I slottsparkens nyrestaurerade damm finns både den större och den mindre vattensalamandern. Vid vikens sydvästra strand har ett översilningsområde anlagts för att minska näringsläckaget från bl a jordbruk och avlopp till viken.

Vill du veta mer kontakta Mälardöarnas Ornitologiska Förening eller artikelförfattaren, som är miljösamordnare i Ekerö kommun.

Fågeltornet vid Svartsjöviken